

ÇAĞDAŞ EĞİTİM VE BEYİN GÜCÜ...

Sebahattin DİLÂVER (MBA)

Uygarlığın gelişimi insan beyninin değişik yeteneklerinin işlerliğinin doğal bir sonucudur. Uygarlık gelişim sürecinde insan beyninin gördüğü işlevler oldukça belirgin ayrılıklar gösterir. Değişik koşullar altında; gönençli bir toplumun yaratılması görevini yüklenen beynin değişik duyarlık ve işlevler görmesi zorunludur. Tarih öncesinin insanı, dış çevresiyle olan etkileşiminden aldığı uyarıları (bulgu, bilgi ve deneyleri) belleğinde biriktirip, saklamıştır. İnsan beynindeki bu birikimin bir zihinden başka bir zihine aktarılması zorunluğ u dilin (ses, mimik, işaret, sözcük ve yazı) ortaya çıkışını sağlamıştır. Hiç şüphesiz bu oluşum insan beyninin yaratıcılığının eseridir. Yazının bulunuş u bilgi depolama işlemini kolaylaştırmıştır. Ancak insanların bilgi, bulgu ve tecrübelerini belleklerinde depolama alışkanlıkları etkinliğini sürdürmüştür. Günümüzde bilgi depolama teknolojisinin çok üstün bir düzeye ulaşmasına rağmen, tümüyle eğitim sistemimiz bilinenlerin (kitapta yazılı olanların) genç dimağlarda depolanması ve istenildiğinde (sınavlarda) tekrarlanması amacına yöneltilmiştir. Bir benzetişim yapılırsa, bugünkü eğitim sistemimizde insan beyni bir teyp gibi düşünölmekte kayıt alıp istenildiğinde kaydedilenlerin tekrarı ısrarla istenilmektedir. Böyle bir eğitim sistemi ise beynin diğ er işlevlerinin işlerliğini ve gelişmesini engellemektedir. Böylece doğru olarak akıl yürütebilme yeteneğ i yeterince gelişmemiş ve bu nedenle de her türlü şartlanmaya açık gençler yetiştirmektediriz. Dr. Cavit Ünal'ın "İsrarlı Ayarlanış lar veya Psikolojik Tutuculuk" adlı eserinde verilen psikolojik tutuculuk testini uyguladığım değişik liselerde okuyan yüzü aşkın öğrencide istisnasız bu tür tek yönlü düşünme şartlanması görölmüştür. Bu şartlanmaya boyun eğmeyen, çok yönlü düşünebilme yeteneğ ine sahip lise öğrencisine rastlanmayışı çok düşündürücüdür. Hiç şüphesiz bu kadar küçük bir öğrenci grubuna uygulanan bir testle genelleme yapmak zordur. Ancak testin uygulandığı bütün öğrencilerin aynı şartlanmayı göstermesi de bir rastlantı eseri değildir. Bu konuda yeterli araştırma yapılırsa oldukça ilginç, ilginç olduğı kadar da faydalı olan bulgulara varılması olasılığ ı vardır. Benzer bir araştırma 1976 Üniversitelerarası Seçme Sınavları klasik fen testinde yer alan 19. soruya verilen cevapların karşılaştırılmasıyla da yapılabilir.

Günümüzde bilgilerin zihinde depolanması zorunluğ u yoktur. Fakat mevcut bilgilerden en iyi biçimde yararlanma ve yeni bulgular elde etme zorunluğ u vardır. Çok hızlı bir değişim içinde bulunan çağdaş toplumlarda çok yönlü düşünebilen, bütün seçenekleri sıralayıp en uygununu seçebilen, sınırlı ve tek yönlü düşünme alışkanlığından kurtulmuş, sınırsız ve aşkın düşünebilen yaratıcı beyinler yetiştirmek zorunluk haline gelmiştir. Var olan

bilgilerden en iyi biçimde yararlanma ve yeni bulgulara ulaşabilme zorunluğu insan beyninin depolama işlevi dışındaki yeteneklerinin geliştirilmesini gerektirmektedir. Üniversitelerimizde bu gerçek dikkate alındığından sınavlar genellikle "açık kitap" yöntemiyle uygulanmakta, pratik çabalara ve bireysel laboratuvar çalışmalarına önem verilmektedir. Bu yöntemlerin uygulandığı üniversitelerimizden mezun olan gençlerimizin ilk defa karşılaştıkları sorunları kolaylıkla çözümlayabildikleri ve çalışma hayatında üstün başarı gösterdikleri görölmektedir. Bu nedendir ki Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Kurumu, üniversite adaylarının depolanan bilgilerin dışındaki zihinsel yeteneklerinin işlerliğini "Akademik Yetenek Testleri"yle değerlendirmektedir. Bu değerlendirmeye aynı zamanda büyük bir önem vermektedir. 1976 sınavlarında uygulanan "Akademik Yetenek Sınavı"nın çok iyi hazırlanmış olması umut verici iyi bir başlangıç olmuştur.

Öğrencilerimizin zihinsel yeteneklerinin geliştirilmesinde; bir kısım eğitim kurumlarımızın, bu arada Fen Lisesi ve T.E.D. Ankara Koleji'nin oldukça başarılı olduğu üniversite giriş sınavları neticelerinden anlaşılacaktır. Bu başarının ülkenin beyin gücünü istenilen düzeye çıkarabilmek için yeterli olup olmadığı tartışılabilir. Ancak mevcut eğitim sistemimiz içinde bu kuruluşların başarıları övünülecek bir düzeydedir.

Gönençli bir toplumun yaratılmasında temel kaynak yeterli bir düzeye ulaştırılmış beyin gücüdür. Bu nedenle ülkemizdeki beyin gücü israfı, diğer kaynakların israfından çok daha önemlidir. Beyin gücü kaynaklarımız yeterli bir işlerlik düzeyine ulaştırılmadıkça gönençli bir toplumun bireyleri olabilmemiz olanağı yoktur. Doğal kaynakların israf edilmeden mutlu bir toplum düzeyine ulaşabilmesi için kullanılması, beyin gücü kaynaklarımıza yeterli işlerliğin kazandırılmasına bağlıdır. Bu nedenle bugünkü eğitim düzenimiz bütünsel bir sistem yaklaşımıyla ele alınmalı, beyin bütün yeteneklerine işlerlik kazandırabilecek köklü değişimler yapılarak beyin gücü kaynaklarının israfına son verilmelidir.

---

(1) Dr. Ünal, Cavit; ISRARLI AYARLANIŞLAR VEYA PSIKOLOJİK TUTUCULUK, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1971, Sayfa 20.